

Sz. Deme László

Játszók színháza

AZ ÖRKÉNYRŐL

Nyolc éve fogant a Madách Kamarából, öt éve kapta új nevét az Örkény Színház. Gyorsan felcseperedett, és mára végleg elfoglalta helyét a budapesti színházak sorában, miközben elődjének bulvárosodó repertoárját zökkenők nélkül váltotta fel művészi munkákkal. Az *arab éjszaka* már a reveláció erejével hatott a szakmai közönségre, és ezért kissé csalódás volt látni később, hogy a benne ígért új esztétika lángholása helyett fellobbanások következtek. Akkor derült ki végleg, hogy az Örkény nem kizárólagosan a kiéheztet vájtfülűeknek, hanem a Szélesebb Közönségnek is szánja művészsínházát. Nemcsak egy mai kőszínház friss szemléletével és lehetőségeivel kíván szembesíteni, hanem azon is ügyeskedik, hogy ezt a színház-művészetet a nézők is a szívükbe zárják.

Az Örkény nézői a színházi játéknak hangsúlyozottan részesei. Ha összevetjük a repertoár egy korábbi és egy utóbbi előadását, Molnár *A testőrét* és Feydeau-tól *A hülyéjét*, két dologra gondolhatunk. Először: egyik sem az a kifejezetten művészsínházba kívánczoló darab, különösen nem együtt. Másodszor: viszont miért kéne skatulyázni, mi való művészsínházba, pláne, ha jelen esetben egyaránt kidomborodik mindkét produkcióban a játék motívuma? *A testőr* Színészneként Kerekes Éva éppen azt játssza, hogy a második pillanattól már tudja, hogy az őrnagy nem őrnagy, hanem a férje, de elfogadja, és belemegy a játékba, hiszen ugyanolyan vérbeli játékos, mint a Színész, Mácsai Pál alakításában. Maga a játék aktusa és szabályrendszere lesz hitelesítve, különben a szerelmi élcélődésnek értelme nem, csak bája lenne. És ugyanez igaz Feydeaura, ahol a *pièce bien faite*-ből komédián túli, élvezetes abszurd lesz, hiszen aligha lehet groteszkebb pillanatot elképzelni, mint amikor a házastársi hűtlenkedés ismert a házastárs előtt. Márpedig látni Kerekes Viktória szemében Vatelinné agyának mindent tudó villanását, mikor a férje ügyetlenül elkéredzkedik vidékre egy állítólagos ügyvédi találkozóra. Széles László Vatelinjé nem is nagyon erőlteti magát, hogy hitelesen füllentsen, ügyetlenkedik, zavarban van, úgy látszik, mindez csak koreográfia. Mintha tudná, hogy a felesége tudja, hogy nem vidékre, hanem éjjeli találkára készül, sőt azt is tudja, hogy ő, mármint a férj, tudja, hogy ő, mármint az asszony, tudja. Mindenki tud tehát mindent, de a játékot nem rombolják le, hanem végigjátsszák. Így kacsint össze az Örkény is a nézőkkel, állandóan felhíva a figyelmet: vigyázat, csalunk.

Az Örkény előadásaiban ennek a mozzanatnak a felmutatása a finom falat. Agyafűrt esztétikai szándékok helyett a mindennapi rezignációnak ez a csipetnyi iróniával spékelt külső megfigyelését bontja ki a közönséget vonzó darabokban is, felkínálva a közös játékot. A publikum pedig szereti ezt a csiklandozást, mert érzi, hogy ez más, maibb hozzáállás Molnárhoz és Feydeau-hoz, mint kosztümös illusztrálása hajdani nagyságuknak, de közben mégsem rájuk erőltetett vízió. A nézők, fiatalok és idősebbek egyaránt, tehát a közös játékra jönnek: az Örkény látogatottsága általában kilencven százalék fölött volt 2008-ban. A hölgyek kicsinosítva, gazdag sminkkel, nem nagystélyiben, de azért zömmel alkalmi jellegű ruhákban érkeznek, s a férfiak is megfelelőbbnek érzik az öltönyt. Még a tinédzsereken is inkább tanévnyitóhoz illő világos és kényelmes felsők láthatók harsányan díszfoltozott göncök helyett. Bölcsész-ingek, értelmiségi zakók, letaposott cipők és kinyúlt pulóverek elvéve bukkannak fel a vidáman csevegő, kisimult arcú tömegben. Ez egy polgári közönség. Szeretnek színházba járni, és jól, már-már otthonosan érzik magukat a színházukban. Szívesen nevetnek, előszeretettel kommentálják halhalkan a történéseket, együtt élnek az előadással. Még a rettentően szűk zsöllyesor miatt is alig dohognak – igaz, két szünettel játszott darab esetén sokan inkább a helyükön maradnak, mintsem végigtoporogják a lassú hömpölygést a színházteremből ki, majd vissza. Maradnak beszélgetni. Színházról, természetesen, az éppen látotról vagy másról, hiszen az Örkény közönsége jár máshová is. Korábbi felmérések szerint a Pesti, a Víg, a Katona és a Radnóti volt kedvelt úti céljuk, most leginkább az új Nemzetiben megesett élményeket hallottam említeni: főként az ottani színészeket vetették össze az Örkény csapatával.

Színészi minőség tekintetében az Örkény magas színvonalat képvisel. A művészgárda egyenletes nivón teljesít, az epizód szerepek is rendre megszólalnak. Kiváló játékosok sorakoznak az előadásokban, s már-már meg lehet kockáztatni egy örkényes játékképzést is. A színészek mentalitásában van valami nyíltság és jókedv, de jókora hajlam az öniróniára és kajánságra is. Felszabadultak, és valahogy nem annyira jól olajozott összjátékban működnek; érzékenyen, de nem eltúlzott precizitással. Kényelem van bennük, és nagyvonalúság. Figyelem a másik iránt, de sok szellemes öröm maguk iránt is, a saját egyéniséget nem áldozva fel

maradéktalanul az összművészeti hatásért. Színpadon láthatóan udvariasak és előzékenyek minden újdonság iránt, de határozott véleményük van a maguk alakításáról is, amit azonban jó ízléssel képviselnek, nem rondítva bele egy-egy előadás építményébe. Ők is polgáriak, mint a közönségük, nem csoda a ragaszkodás. Egész egyszerűen látszik, hogy az Örkényben a színészek jól érzik magukat, mint egy baráti közösségben. Inspirálják egymást, és elemükben vannak: az előadások legemlékezetesebb pillanatai a színészekhez köthetők.

A *Sötétben Látó Tündér*ben Bagossy László rendező gyerekszínházi vonalon viszi tovább *Az arab éjszaka* szómágiáját. Fantáziát tornáztat a sok sötétben elhangzó képleírással, majd hirtelen orgiasztikus látványt zúdít elő, mikor (a műszak hallatlan ügyességével és pontosságával időzítve) teljes értékű naturalizmusban mutatja fel a szőke királynőt, a húst marcangoló farkasokat, a haldokló sárkányt, a tűz körül ugráló törpét vagy a búsuló öregembert. De ha csak Pogány Judit trónolna tündérként a fantáziaerdő közepén, mindössze a hangjával, egy-egy gesztusával is utaztatna a mesék birodalmában.

A *műselyemlány* ugyancsak Bagossy rendezése, és visszagondolva, szintén a statikus irányt viszi tovább, pedig Hámori Gabriellára mégis úgy emlékezünk, mintha nem csupán a buszmegállónyi térben mozogna, hanem valami tágasabb dimenzióban, annyira telve van energiával. Érzékien csapong a figura élettörténetében, partnerként cserélődnek rajta a ruhák, frizurák, és hideg, klasszikus szépsége egyre jobban megtelik temperamentummal. De mindez mégis csak hányódás a világban: a lány mögött finoman kirajzolódik a világgazdasági válságon izmosodó náci rémálom. Bagossy itt igazítja a mához Irmgard Keun monodramáját. Bizarr és ártalmatlannak tűnő köztéri reklámként tűnik fel pár plakát: a horogkereszttel köszöntött Boldog Új Esztendő vagy a Dávid-csillaggal bélyegzett, elfajzott négerek dzsesszkoncertje.

Hámori Célimène-ként *A mizantróp* távol-keleti légkörében már a kifutók modelljeként affektál. Szerepet pózol mindenféle attribútummal, cseresznyefával, míves gerincű könyvekkel felpakolva. Gothár Péter rendezésének mesterséges, kreált világába még a természet is csak illusztrációként hatol be, nem csoda, hogy minden alak egytől egyig mesterkél, kifestett toposz. Gálffi László pohosodó, házipapucsos értelmiségi Alceste, aki még mindig nem hajlandó befogni a száját, össze is csap Mácsai égő szemű, üzletember Oronte-jával. Für Anikó bajusszal sminkelt Acaste-ja golyacsőrrel döfködi a kívánatos Célimène-t. Kerekes Éva gonosz, mérgesre festett Arsinoéját pedig kiállítási tárgyként rakosgatják ide-oda. Formatervezett színház, szívérványos rokokóval.

Kísérleti előadás a *blogvadászat*. A blogokból írt és kibontott skicceket három fiatal rendező, a vendég Tóth András és Rusznyák Gábor, valamint a hazai pályán mozgó Dömötör András jegyzi. A játéktér jóval intímebb a többi előadáshoz képest, a nézők karnyújtásnyira kerülnek a játszóktól mind a színpadon, mind az előtérben. A vállalkozásban a szabadság az érdekes: a nagyszínpadhoz és megírt, elemezhető darabokhoz

szokott színészek rendkívül felszabadultan játszanak a szöveg- és szereptörésekkel. Für Anikó és Mácsai is frissen használja a lehetőséget, Széles László szinte tobzódik a Zsírember undormányaiban.

A színház épületében sétálunk az *Ibusár*ban is, mert Pelsóczy Réka kissé kopár rendezése a tágas és hűvös hangulatú előtérben kezdődik, de a végére át kell vándorolni a színházterembe, követve Sárbogárdi Jolán utazását. Bíró Kriszta gyors váltásokkal dolgozik: szeretetre méltó és energikus csúnyácskaként fonja egybe lerobbant életét a mézeskalácsos álomvilággal. Jellegtelennek játszott törekenysége teli lesz daccal, a csak-azértis indulatával, mert olyan szép az álmodás. Nem ügyetlen, csak kicsit, nem csúnya, csak kicsit, nem buta, csak kicsit, nem naiv, csak kicsit, és ezekből a kicsikből aura épül a pénztárolány köré.

Ugyanez az aura lengi be Bíró Kriszta Keceli Ilonkáját is *Az üveg cipőben*. Bumfordi kurtizán, de ott lebeg felette a panasz, hogy ő nem kurva, csak az élet ide sodorta. Bár ez a molnári mozzanat megmarad, magát a darabot Mácsai rendezése ironikusabbra hangszereli. Stilizáltabb a környezet, stilizáltabbak a szerepértelmezések. Hámori Gabriella Irmája nemcsak egy narcisztikus költőnő és egy romantikus gimnazista megható keveréke, hanem a nő és a színjátszás elegyének sajátos aspektusát is felmutatja. Ravasz kis nézéseivel Hámori a gyengébbik nem kifinomult stratégiájával bolondítja és ragadja magához Gálffi finom kezű bútorasztalosát, Sipost, aki tudja, hogy a józan ész szerint ebből semmi jó nem születhet, mégis képtelen ellenállni. Für Anikó Adélja is ebbe bukik bele: minden energiáját felőrli, hogy ellenálljon a szerelemnek, háziasszonyként strapálja magát, de hiába, mert az érzelmek legyűrik a rációt, és a középkorú Adél belezuhan Polgár Csaba ifjú és robbanékony Császár Páljának a karjaiba.

A másik Molnár-darab, *A testőr* is a kiábrándultság felé mozdul el. Kerekes Éva és Mácsai viszonyában, a Színésznő és a Színész kapcsolatában az újra egymásra találással nem boldog hepiendet ragyogtat fel, hanem a szürke hétköznapiakba simít vissza mindent Kolos István rendezése.

A *hülyéje* szíporokázó tűzijáték, színes és pergő, tele pompás ötletekkel. Mácsai rendezése feszes játékot diktál, és folyamatosan reflektál Feydeau képtelenségeire: a színészek újra és újra kiszólhatnak a nézőkhöz, hangsúlyozzák, hogy ez nem illúziószínház. Itt tényleg mindenki szabadon engedheti a tehetségét: Kerekes Éva szörnyeteg süket Mme Pinchard, Csujja Imre gyanakvó szanitéc, Debreczeny Csaba bamba világfi, Takács Nóra Diána buja és tompa Maggie, Máthé Zsolt pompásan nyársat nyelt, lehengerlő Soldignac, Polgár Csaba vágtyól úzótt Rédillon, Pogány Judit guruló Jérôme stb. – még egy inas nyúlfarknyi megjelenéseiből is remek be- és kilengéseket csinál a retró ajtón Mohai Tamás.

Tehetségben való lubickolást nyújt az *Apátlanul* is. Jurij Kordonszkij Csehov-rendezése cikázó közvetlenséggel operál. A melodramai elemek hangsúlyozódnak, a színészek játékát átítatja a komikus hangütés, melyet azonban állandóan ellenpontoznak a hirtelen keményen koppanó, hirtelen igazzá és gonosszá váló

1. A testőr Tamássy Andrea felvétele
2. A Sötétben Látó Tündér Koncz Zsuzsa felvétele
3. Különóra Schiller Kata felvétele
4. Az üvegcipő Koncz Zsuzsa felvétele
5. Sírály Schiller Kata felvétele
6. Finito Schiller Kata felvétele
7. Apátlanul Schiller Kata felvétele
8. A műselyemlány Schiller Kata felvétele
9. A hülyéje Schiller Kata felvétele
10. Blogszínház Koncz Zsuzsa felvétele
11. Jógyereknek képeskönyve Schiller Kata felvétele

mondatok. A kétségbeesés a vígjáték bőre alatt nyugtalanodik, míg végül kitombolhatja magát, és minden tengődés átfordul bonyolult örületbe. Für Anikó Szofjája pszichológiai esetként omlik össze, és követi el az öngyilkosságot. Széles László Platonovként korántsem hős, hanem egy nagydarab tehetetlenség, aki nem tud kikeveredni az ingoványból. Bíró Kriszta Szásája sem tompa falusi liba, hanem túlzottan odaadó, túlságosan jótét lélek, meg is sínyli. Fergeteges Kerekes Éva és Debreczeny Csaba párosa, mikor a Tábornokné megtudja Vojnyicvtól, hogy Platonov Szofját csábítgatja, és a szerencsétlen, elhagyott fiún saját felindultságában még ő is gyötör egy sort. Pompásak Glagoljevék duettjei is, ahogy Végvári Tamás és Dömötör András, apa és fia leplezetlenül utálják egymást, folyvást hisztérikus ütközeteket produkálva.

Korábban már Mácsai rendezésében a *Sírály* is a vígjáték felé terelte Csehovot, könnyedebbre próbálta hangszerelni, mindennapibbra tragédiát, de valahogy ott kevésbé sikerült kibontani azt, amit az *Apátlanul* elmosottan tébláboló alakjai megfogalmaznak.

A *Vízkereszt, vagy bánom is én* Dömötör András rendezésében ötletre épül. A mosógép világ tengerparti Illíriaként és egyben fogyasztói társadalmunk miliőjeként nagyszerű, de nem injekciózza tovább a darabot. Az előadás a *free jazz* állapotában marad, annak minden előnyével és hiányérzetével, szabadságával, de az elcsípett dallamok kidolgozatlanságával. A legtöbb szépség és megfigyelés a bulijelenetekben tárul fel, például a Mária–Tokányi–Tompa trió, vagyis Kerekes–Debreczeny–Mészáros–Máté brillírozó hármasában. Szellemes és könnyed minden pillanatuk, nem törődve avítas játsszói hagyományokkal. A szerepek is felszabadulnak a kötöttségek alól. Orsinóból Csuja Imre csinál pocakos, rock'n'roll herceget, és öleli szőrös mellkasára Takács Nóra Diána merész metál ladyjét,

míg Für Anikó Oliviaként egy érett asszony új virágzását, nem pedig egy fiatal nő szerelmi bimbózását játssza el. Itt csap vissza azonban a *free style*: a szerepeknek ezek az érdekes motívumai lassan elhalványulnak, nem bomlanak ki, ötletek maradnak, ahogy az ikerpár, Hámori Gabriella Violájának és a Dömötör játszotta Sebastiannak az egymásra találásában is kissé megalapozatlannak tűnik, hogy testvéri csóknál jóval több csattan el.

A Mácsai rendezte *Finito* barokk álcavilágát viszont megalapozza a végső deus ex machina füllentése, mikor minden egyszeriben jóra fordulhat(na). Tasnádi István nyelvileg pontos alapot ad ehhez a világhoz: a hétköznapi anyázást szedte versbe. A paródia és a szarkazmus elegye már a felütésnél megjelenik, amint a recitativo után felgördülő felhőfüggöny mögött nem kosztümös báli figurákkal, hanem Für Anikó tászkás szemű, hálóingre kapott kinyúlt kardigánban bóbiskoló Blondinnéjével találkozunk. Később majd ezek a tászkás szemek izzó sisterséggel tudják gyűlölni az öngyilkosságra készülő, léha férjet, miközben a rezignált, megfáradt Blondinban is új szenvedélyek ébrednek: Csuja Imre egy kádban fetrenge kínozza Debreczeny Csaba narcisztikus és kizsigeregt lelkű médiasztárját.

A *Nyugot 2008–1908* a magyar irodalom hőskorának állít emléket, korántsem unalmas piedesztálra állítva, hanem az irodalmi színház révébe invitálva hőseinket: Csuját Móriczként, Debreczeny lusta Krúdyját, Széles gőgös Adyját, Kerekes Viktóriát mint Szomoryst, és lehetne sorolni tovább. Teljesen mai hangok, mai panaszok és riadalmak, és a zsenik apró-cseprő csacska-

ságai szólalnak meg póztalanul, átélve, világosan és enyhe derűvel. Ünnepestes tisztelet és játékos ironia az előadás: a pizsamára húzott szmoking eklektikája.

Ascher Tamás rendezte Ionesco két klasszikussá nemesedett abszurdját, *A kopasz énekesnőt* és a *Különórát*. A színészek kicsattanó energiája kerül itt formába, a valóság iramodik neki, és változik abszurdá. Az időközben Egerbe szerződött Járó Zsuzsa Dömötör Andrással egészen groteszk és ellenállhatatlanul vicces Martin házaspárként működik, ahogyan újra és újra ráébrednek egymáshozkötöttségükre. És groteszk kín(zás)okat él át Járó Zsuzsa a *Különórán* is, miközben Gálffi érzékeny egyetemi mimozából közép-osztálybeli farkasemberré válik.

A *Jógyerekek képeskönyvét* szintén Ascher rendezte, s az elemelt fekete humorban feszítő zenés-dalos produktum pillére ismét a társulati működés. A nemet cserélt színészek május elsejei örömmel éneklnek és táncolják a gömbölyded kislányok és borostás kislányok erőszakos végzetéről szóló kuplékat, s a véres kavalkádot Gálffi egy expresszionista vámpírfilm címszereplőjeként dirigálja. Csupa élénk lendület, szellemesség, szakmai tudás és túlzásban tartott érzelem valamennyi figura. A hiperrealizmus iskolája: a túlzásba vitt szülői szeretet oly szorosan fonódik a porontyok köré, hogy halálra fojtja valamennyit. Abszurd és színes felmutatása békebeli tapéták közt a szülő-gyerek viszony egymásnak feszülő és voltaképp csak evolúciós hajszálon függő gépezetének.

Tizennyolc előadás repertoáron tartása szép mennyiség. Végigtekintve rajtuk, látható az Örkény színes és arányban tartott műsora. A klasszikusok közül itt van Shakespeare, Molière és Feydeau, két Csehov és két Ionesco-egyfelvonásos. Többségük maira hangszerelt, a hazai interpretációs hagyományokat kikezdő vagy éppen újat kezdő előadás. Hozzájuk csatlakozik Kleist *Homburg hercege*. Modernebb külföldi darabok közül Irmgard Keun monodrámája és a Crouch-McDermott páros „képeskönyve” került műsorra, utóbbi ráadásul zenés előadás. Nagyjaink közül két Molnár-darab és két Szép Ernő-egyfelvonásos szerepel. Kortárs magyarként pedig látható Tasnádi Istvántól és Parti Nagy Lajostól egy-egy darab, illetve Vajda Lajos monodrámája, a *Pedig én jó anya voltam!* (a Pincszínházban). Nem hagyományos kőszínházi produkció, de minőségi irodalomra támaszkodik a *Nyugat*, korábról az Örkény-írásokból készült *Azt meséld el, Pista!* és a *Nézzünk bizakodva a jövőbe!*, valamint egy Radnóti-est. Ezek szerint az Örkény nemcsak a kortárs magyar dráma támogatója, de elhivatott és komoly szövetségese az irodalom más ágainak is. Kísérleti előadásként végül a független szcénában is megállná helyét a *blogvadászat*. Ha mindehhez hozzávesszük, hogy korábban szerepelt két Schimmelpfennig, egy-egy Nyikolaj Koljada, MacDonagh, illetve Euripidész, Goldoni, Brecht, Puskin *Borisz Godunovja* és Kárpáti Pétertől két darab, akkor igazán nem lehet panasz a műsorterve: kellőképp átfogó, gazdag merítést kínál klasszikusokból és kortárs szerzőkből, valamint ismert és újdonságként ható színdarabok tekin-

tetében egyaránt. Az Örkény társulatának dramaturgja: Gáspár Ildikó.

A széles kínálatot főként a hazai szakmában tekintélyt szerzett vendégrendezők állították színpadra. Egy évben négy premierre van keret, de közülük háromnak közönségsikernek kell lennie, hogy a negyedik szakmai és esetleg anyagi kalandokba bocsátkozhasson. Az idei évad bemutatói közül *A hülyéjét* az igazgató, Mácsai Pál rendezte, Gothár Péter *A mizantrópra*, Ascher Tamás pedig a *Jógyerekek képeskönyvére* látogatott át a Katonából, míg a színészként is foglalkoztatott fiatal Dömötör András a *Homburg herceg* premierjén lesz túl jelen cikk olvasásakor. Az Örkény meghatározó, visszatérően itt dolgozó rendezője Bagossy László. A felsoroltakon kívül pedig több produkció született olyan markáns művészekről, mint Novák Eszter, Kovalik Balázs, a határon túlról Bocsárdi László, illetve az eddig egyetlen más nemzetiségű Jurij Kordonszkij, aki Dogyin színházából indult színészként, s ma a világ több pontján dolgozik, főként rendez és tanít. A meghatározó középgeneráció mellett olykor fiatalok is szerephez jutnak, Dömötörön kívül rendezett az Örkényben Rusznyák Gábor és Tóth András. Mácsai elmondása szerint továbbra is keresi a lehetőséget a fiatalabb rendezők foglalkoztatására.

Az Örkény működésének kuriózuma, hogy pénzügyileg még mindig a Madách Színház költségvetésének a része. A vezetés, a társulat színészekkel, műszakkal, jegyszedőkkel, közönszervezéssel, mindennel különálló egység, de a pénzügyeket, a könyvelést továbbra is a Madách gazdasági osztálya végzi. Ez nyilván egyik színháznak sem a legjobb megoldás, bár konfliktus sincs a közösködésből. Mégis különös, hogy mióta a Kis Madách elindult az önállósodás útján, azóta csak lóg a levegőben a pénzügyi önállóság. Állandóan szó van róla, de érdemi lépés lassan egy évtizede nem történik. Az önállóság annyiban hátrányt jelentene az Örkénynek, hogy akkor a különböző műhelyek fenntartását is állnia kellene, míg most csak a díszlet előállításáért kell fizetnie, illetve ezen túl saját gazdasági igazgatóságot kellene létrehoznia. Ugyanakkor az önállóság nagyobb mozgásteret engedne a színháznak, mert feltehetően kikényszerítene a fővárostól egy magasabb dotációt – feltehetően ez az oka a késelemnek –, megemelve ezzel a pénzügyi keretet, ami jelenleg körülbelül százötvenmillió forint. Ezt nézve az Örkény a legkevésbé pénzből gazdálkodó budapesti színház, az összeg a Radnóti költségvetésének (kb. kétszázhetvenmillió forint) a nagyobb fele, miközben a két társulat nagyjából ugyanakkora, a Radnóti nézőtere viszont jóval kisebb (bár a fentebb jelzett költségeket az Örkénnyel ellentétben önállóan kell állnia). Idén ugyan kapott az Örkény egy ötvenmillió plusztámogatást a működés ellehetetlenülésének kivédésére, de semmi garanciája nincs rá, hogy ez a jövőben is rendelkezésre fog állni. A dotáció ugyanis szinte teljes egészében rámege az alkalmazottak fizetésére, az épület rezsijére, valamint az előadási költségekre. A színészek fizetésére nem, ők az előadások bevételéből kapják a gázsit; más intézményekkel ellentétben nem havibér jár nekik,

hanem előadás- és próbapénz, azaz ha valaki nem játszik, nem keres pénzt. Az igazi ördögösség nem is ez a megoldás, hanem az a dilemma lehet, hogy az évad összeállításánál nem csupán a művészi foglalkoztatás egyensúlyára kell ügyelni, hanem a színház anyagilag megélhetésének biztosítására is.

Az Örkeny terveiben több kockázat is szerepel. Nyitottak a független színház felé, hiszen vannak társulati tagok, akik több független színházi csoportosulásban vesznek aktívan részt. A különböző kezdeményezések felé való nyitásnak egyedül anyagi akadálya van. A *blogvadászat* zömében EU-pénzekből jött létre, most már ráfizetéses. Másfajta együttműködés is megvalósult, elsősorban a Művészetek Palotájával, amely háttérrel biztosított a *Nyugat* és a *Jógyerekek képekonyve* létrejöttéhez: beszállt a büdzsébe, és náluk volt a bemutató. Az Örkeny a jövőben is szívesen vesz részt az ilyen kimozdulásokban, de még szívesebben lakna be egy saját kamaratermet. Egy stúdióban gaz-

daságosabban lehetne játszani a kevesebb nézőt vonzó szakmai sikereket, ott talán még ma is mehetne *Az arab éjszaka*, a *Borisz Godunov* vagy az *Elektra* stb. Már az is jelentős előrelépés lenne, ha a színpadon kívül, valahol a közelben lenne egy zárt próbahely, és nem a színészbüfé leválasztott részét vagy az előteret kellene használni. Intenzívebben szeretnének kilépni a nemzetközi színházi életbe is, néhány fesztiválmeghívás már szerepel a lehetőségek között.

A kockáztatás valószínűleg a jövőben sem jár majd a nézők elriasztásával. Az Örkeny nem felforgató értelemben művészsínház, hanem minőségét tekintve az. Az őrzítő keresgélés és lázas felmutatás helyett a minőségi színház működtetése a célja. Rendkívül fontos, progresszív útmutatás, ahogyan az Örkeny a közönséggel együtt őrzi a színvonalát. Remélhetőleg nem marad a torta hab nélkül sem, és a tervek szerinti negyedik premierek ennél merészebb irányba is elhaladhatnak, időnként fel-fellobbantva a tartalékokat.

Gyula

2009. június 29–július 12.

Magyar és külföldi színházi előadások, tánc, zene, film, kiállítás, szakmai konferencia, Shakespeare konyhája a Corvin és a Patrióta éttermekben.

Részletes program: júniusban

Információ: www.shakespearefesztival.hu

JÚNIUS 29.

Az V. Shakespeare Fesztivál megnyitása

Shakespeare és a jazz –

Harcza Veronika Quartet koncertje

JÚNIUS 29–30.

Love is my sin – Szerelem a bűnöm

William Shakespeare szonettjei és monológjai

Rendezte: Peter Brook

A párizsi Théâtre des Bouffes du Nord

legújabb produkciója (FR)

JÚLIUS 1. Színház az egész világ

Színházportrék Shakespeare-előadásokból –

Fotókiállítás-megnyitó

JÚLIUS 2–4.

Bemutató

William Shakespeare: Ahogy tetszik – komédia

Rendező: Vidnyánszky Attila

A Gyulai Várszínház és a Beregszászi

Ilyés Gyula Magyar Nemzeti Színház

közös bemutatója

JÚLIUS 4.

Shakespeare in Love – A szerelmes Shakespeare

A London Baroque együttes és Emma Kirkby,

a világelső szoprán koncertje (UK)

JÚLIUS 5.

• **Othello-kommentárok** –

Táncelőadás Shakespeare drámájához

A Kompania Színházi Társulat előadása

• **Angara-koncert** – etnojazz

JÚLIUS 6.

William Shakespeare: Macbeth

Rendező: Armen Khandikjan

A Jereváni Drámai Színház (AM) előadása

JÚLIUS 7.

William Shakespeare: A velencei kalmár

Rendező: Zsótér Sándor

Az egri Gárdonyi Géza Színház előadása

JÚLIUS 8.

A legjobb lengyel Shakespeare-előadás

2008/2009-ben:

William Shakespeare: A makrancos hölgy

A Wybrzeże Theatre Gdańsk (PL) előadása

JÚLIUS 9.

William Shakespeare: II. Richárd –

Karriertörténet

Rendező: Almási-Tóth András

A Budapesti Kamaraszínház előadása

JÚLIUS 10.

Shakespeare és Kelet-Európa

Szakmai konferencia

JÚLIUS 10.

More Than A Woman... –

Több mint egy hölgy

Vígjáték a shakespeare-i nőkről sok zenével

A London Metropolitan University (UK)

előadása

JÚLIUS 11.

William Shakespeare: Romeo és Júlia

Rendező: Oskaras Koršunovas

Az OKT/Vilnius City Theatre (LT)

többszörös fesztiváldíjas előadása

JÚLIUS 12.

Shakespeare és Bereményi

Beszélgetés Bereményi Gézával

Házigazda: Elek Tibor

INFÓ, JEGYRENDELÉS:

A Gyulai Várszínház Igazgatósága: 5700 Gyula, Kossuth u. 13. **Tel.:** 66/463-148, 30/639-9062 **Fax:** 66/362-860
Online jegyrendelés: www.gyulaivarszinhaz.hu, www.jegy.hu **E-mail:** casteatr@t-online.hu, gyulaivarszinhaz@t-online.hu
Honlap: www.shakespearefesztival.hu